

Белокоз О.І.,
аспірантка заочної форми навчання,
Київський національний торговельно-економічний університет.
Науковий керівник – Мних Є.В.,
, д.е.н., професор, зав. кафедри фінансового аналізу і контролю

ОЦІНКА СЕРЕДОВИЩА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКО-КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТЕЙ

Система внутрішнього аудиту – це сукупність заходів, з метою створення адекватного середовища аудиту, засобів контролю для забезпечення збереження активів, ефективності їх використання і підготовки достовірної інформації для її користувачів.

Система внутрішнього аудиту дебіторсько-кредиторської заборгованостей є складовою загальної системи внутрішнього аудиту. Дана система має створювати необхідне середовище для здійснення внутрішнього аудиту дебіторської і кредиторської заборгованостей, забезпечувати достовірну інформацію про їх наявність та обсяги, з метою надання якісної інформації для зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Система внутрішнього аудиту дебіторсько-кредиторської заборгованостей складається з трьох елементів: середовище аудиту, засобів аудиту та процедури аудиту цих об'єктів обліку, що відображено на Рисунку 1.

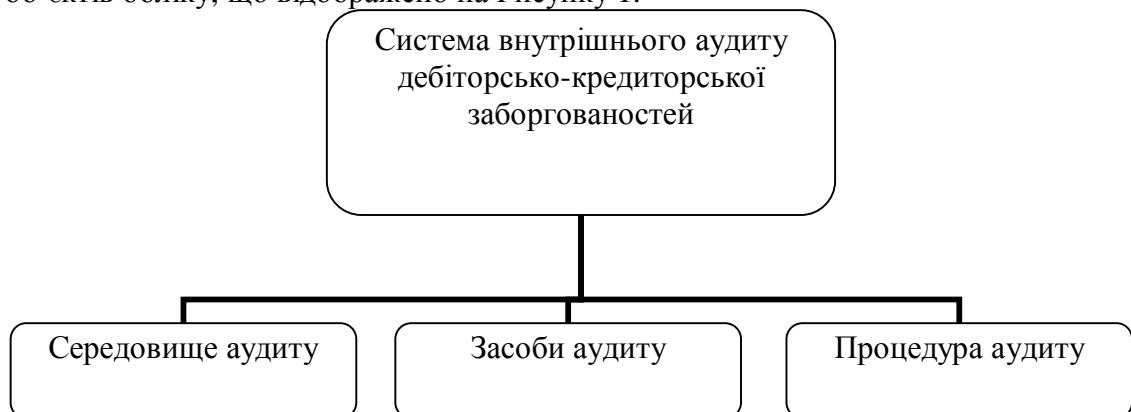

Рис.1. Складові системи внутрішнього аудиту дебіторсько-кредиторської заборгованостей

Отже, середовище аудиту – це об'єктивно створені умови для здійснення аудиту дебіторсько-кредиторської заборгованостей, які є незалежними від інтересів керівництва внутрішніх та зовнішніх факторів, та відношення керівництва як необхідності здійснення ефективного аудиту.

Засоби аудиту – це технічні, організаційні і документальні методи, які забезпечують процедуру аудиту. Зокрема, технічні засоби обмеження доступу до текстів договорів з покупцями, постачальниками та підприємством, які регламентують правове поле розрахунків між ними та їх особливостей. Організаційні (внутрішні розпорядчі документи), такі як посадові інструкції, накази, графіки документообігу, реєстр планових надходжень коштів від покупців та видатків для оплати постачальникам.

Процедура аудиту – це дії керівництва, інших спеціалістів, яким надані контрольні повноваження для забезпечення ефективного застосування створених засобів аудиту при існуючому середовищі (умовах) аудиту.

Всі ці три елементи, які зображені на Рис.1, тісно взаємопов'язані та доповнюють один одного. Недоліки об'єктивно утвореного середовища аудиту можуть компенсувати додатковими засобами і процедурами аудиту. Негативний вплив на

середовище контролю суб'єктивними факторами можна зменшити за рахунок заміни керівного апарату підприємства або стимулювання їх відповідного відношення до системи внутрішнього аудиту. Відсутність або нестача окремих засобів контролю дебіторської і кредиторської заборгованостей може компенсувати якістю кадрової складової підприємства, які можуть виконувати певні процедури незалежно від якості середовища аудиту і засобів аудиту.

Для внутрішнього аудиту оцінка середовища аудиту дебіторської та кредиторської заборгованостей має здійснюватись більш детально. Внутрішньому аудитору необхідно оцінити ступінь виконання вимог до організації системи внутрішнього аудиту на підприємстві. Даний перелік вимог і необхідність їх використання для конкретного підприємства визначаються внутрішнім аудитором, виходячи із принципів її побудови та власного досвіду. Зокрема, до таких вимог слід віднести:

- підконтрольність кожного працівника підприємства, які здійснюють внутрішній аудит дебіторської і кредиторської заборгованостей;
- недопущення концентрації прав первинного контролю одному працівнику;
- зацікавленість керівництва у оптимізації обсягів дебіторської і кредиторської заборгованостей;
- регламентованість всіх процесів внутрішнього аудиту;
- встановлення лімітів відповідальності суб'єктів аудиту;
- перехресний контроль, з метою уникнення системної помилки;
- використання інформації щодо відхилення, отриманої від попередніх перевірок;
- тощо.

Внутрішній аудитор складає весь перелік необхідних факторів і ранжує їх за рівнем значення для підприємства. Для оцінки найбільш важливих факторів оцінки середовища внутрішнього аудиту дебіторської і кредиторської заборгованостей складаються окремі документи-тести. Чим більше факторів і тестів підлягає аналізу та їх деталізація, тим обґрунтованою буде думка аудитора про надійність системи внутрішнього аудиту даних об'єктів обліку.

Отже, за результатами попереднього тестування можливі наступні висновки і дії внутрішніх аудиторів. По тим частинам організації обліку дебіторсько-кредиторської заборгованостей де, були отримані найбільш низькі оцінки, необхідно провести перевірку ефективності застосування засобів аудиту в порівнянні із засобами, які можна застосовувати в даному випадку. Ознайомлення з системою внутрішнього аудиту, зокрема і оцінкою середовища аудиту, що склалося на підприємстві, включає два аспекти проблеми. З одного боку, аудитор повинен вивчити всі нормативно-розпорядчі документи, які діють на підприємстві; з іншою боку, навіть при добре і грамотно прописаних контрольно-організаційних і нормативно-організаційних документах, їх виконання може бути неякісним. У зв'язку з цим, якщо на першій стадії ознайомлення з середовищем аудиту аудитор працює з документами, то на другій стадії він повинен перевірити відповідність виконаних нормативно-організаційних документів, а також їх наявність і порядок виконання.

Література

1. Бочкова Д.М. Служба внутрішнього аудиту як інструмент управління підприємством // *Управління розвитком*. – 2012. - №7 (128). – С.90-91.
2. Лігоненко Л.О. *Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій* / Л.О. Лігоненко – К.: КНТЕУ. - 2001.- 580 с.
3. Пугачев В.В. *Внутренний аудит и контроль* /В.В. Пугачев – М.: Дело и Сервис, 2010. – 224 с.
4. Терещенко О.О. *Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія* / О.О. Терещенко. – К. КНЕУ. - 2004. – 268 с. – 15,6 др. арк.